

El periodista i narrador George Orwell. ARXIU

Orwell a l'Observer

Assaig

Orwell periodista
Artículos y reseñas
en el 'Observer'
1942-1949
George Orwell

Global Rhythm. Barcelona, 2006

Eduard Molner

La publicació d'Orwell periodista. *Artículos y reseñas en el Observer 1942-1949* permet descobrir una faceta molt poc coneguda a casa nostra de l'autor d'*Homenatge a Catalunya*: el professional de la informació que durant els anys 40, posaria el seu prestigi al servei de la consolidació de l'*Observer*, de l'editor David Astor. Uns anys decisius en què el feixisme és derrotat, es decideix l'estructura del món en dos blocs antagonics i s'estableix una paralitzant Guerra Freda.

Anys fonamentals en què Orwell disposarà d'una tribuna privilegiada per disparar a tort i a dret manifestant la seva opinió sobre la marxa de la guerra, com s'hauria d'organitzar el món després d'aquesta, que calia

fer amb l'Alemanya derrotada i per què s'havia de descolonitzar l'Índia. A més, re-
criminaria la política del Regne Unit respecte als països neutrals però hostils als valors de les democràcies occidentals, dels quals era un exemple l'Espanya de Franco. Acusa sense embuts la política del seu govern amb relació al triomf del bàndol nacional a la Guerra Civil Espanyola, i s'havia de ser valent per dir això en el moment de màxima popularitat de Winston Churchill.

Aquesta compilació d'articles també ens descobreix l'Orwell crític literari, i es mostra com un lector perspicaç que s'enfronta a vagues sagrades com ara H.G. Wells, T.S. Eliot i el crític F.R. Leavis per desfer falsos llocs comuns i reivindicar autors menystinguts llavors, com Katherine Mansfield. Es carrega els escriptors catòlics francesos de moda llavors, Maritain i Bernanos, que considera retòrics i innecessaris i sap identificar bones novel·les com *La forja de un rebelde*, d'Arturo Barea. L'Orwell que ens quedava per conèixer.

La pesta i la por a l'altre

Narrativa

Les tribulacions d'un espia vell

Eduard Mira
Destino. Barcelona, 2006

Joan Josep Isern

Es els lectors més veterans associaran el nom d'Eduard Mira a *De impura natione. El valencianisme, un joc de poder*, un polèmic assaig sobre el nacionalisme, escrit a quatre mans amb Damià Mollà, que va guanyar ara fa vint anys el premi Joan Fuster. Mira (València, 1945) és professor del departament de sociologia de la Universitat d'Alacant, està especialitzat en el desenvolupament històric de la ciutat europea, se'l considera un expert en temes de memòria col·lectiva i *Les tribulacions d'un espia vell* és la seva primera novel·la.

La novel·la explica una història que fa honor a la

formació acadèmica del seu autor. Ambientada a l'Europa de finals del segle XIV, dominada per la incertesa política i per la por generada a causa de l'expansió de la pesta i altres malvestats, l'obra ens narra una història de relacions i contactes entre espies. Per una banda tenim Geoffrey Chaucer –autor dels *Contes de Canterbury*, funcionari i antic espia anglès–, que des de la seva modesta casa a prop de Londres manté contactes amb Eleazar de la Cava-
lleria, un savi d'origen jueu que es dedica a viatjar per Europa executant missions diplomàtiques i d'espionatge per a la Corona d'Aragó.

L'argument –que ens arriba explicat per la veu de Corbino, l'escribent de Chaucer, amb un pròleg i un epíleg prescindibles que ens situen un segle després– centra la seva atenció en la correspondència xifrada entre tots dos personatges i en els sistemes que Chaucer fa servir per trobar el desllorigador dels entrebancs amagats

sota les pistes que li dona per escrit Eleazar per tal d'aconseguir la clau que desxifri els seus missatges secrets.

Un cop aclarit el text d'aquests missatges ens trobem amb descripcions de ciutats de l'època i dels atacs als calls de València, Barcelona i Mallorca per les multituds convençudes que els jueus eren els causants de la pesta. Mira no s'està de fer homenatges a Umberto Eco i Alfred Bosch, amb referències a fra Guillem de Baskerville i als cartògrafs mallorquins Cresques. Cap al final, l'autor fa aparèixer una referència a la necessitat dels humans de projectar la seva ira contra l'altre, tesi de l'obra.

El llibre és un exercici amè i lleuger d'aproximació a una època de canvis. No hi ha, però, cap intenció de transcendir o d'alliçonar-nos. Ni cau en la temptació d'apuntar-se a la moda sobre codis secrets i manuscrits amagats, cosa que s'agraeix.

Albert Branchadell. R. MARIOT

La llengua tossuda

Assaig

L'aventura del català

Albert Branchadell
L'Esfera dels Llibres. Barcelona, 2006

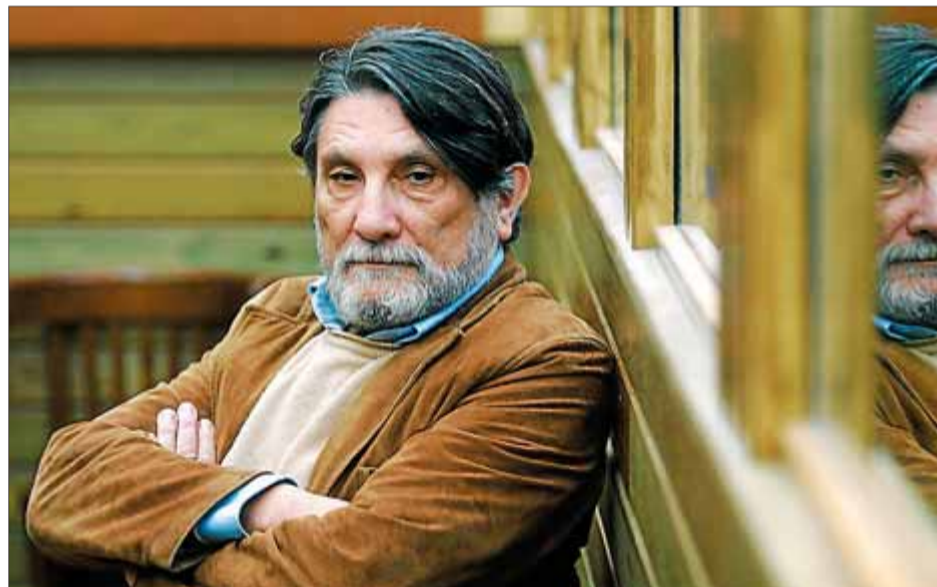
Xavier Filella

El filòleg Albert Branchadell, autor de títols tan polèmics com ara *Liberalisme i normalització lingüística* (1997) i *La hipòtesi de la independència* (2001), presenta en la seva darrera obra un vast recorregut per la història del català, en què, amb un llenguatge àgil i planer, enumera la successió alternativa d'esdeveniments pròspers i adversos de la nostra llengua.

L'autor comença el seu itinerari explorant els anys de formació del català, que va viure una lenta però imparable eclòsió entre el segle VIII, quan probablement ja estava constituït com a llengua independent, i el segle XIII. El català, explica Branchadell en aquestes primeres pàgines, no va créixer sol sinó en companyia d'altres llengües. Les relacions de veïnatge amb l'àrab, el mossàrab i el francès, primer, i, més endavant, amb l'aragonès i l'occità il·lustren un panorama social que distava molt de ser tan homogeni com sovint hem suposat.

L'expansió del català al llarg de la Mediterrània i la seva posterior retracció ocupen el cos central d'una crònica plena de detalls d'una llengua que ha conegut l'esplendor i la misèria. La represa del segle XIX, explica més endavant Branchadell, dona pas als successius avenços aconseguits al llarg del segle XX fins a arribar a l'actual estatus d'oficialitat del català.

L'autor no deixa de banda la polèmica sobre el futur de la nostra llengua i es declara convençut del seu bon estat de salut. Les dificultats són, també per Branchadell, evidents, però no és menys cert, ens diu, que el català ha mostrat al llarg de la història que és una llengua tossuda, obstinada en la seva pervivència.

El sociòleg Eduard Mira ha publicat la seva primera novel·la. JOSEP LOSADA

La frontera invisible

Assaig

Les fronteres de la normalitat. Una aproximació en clau social a les persones amb intel·ligència límit o 'borderline'

Carlota Gallén
Edicions de 1984. Barcelona, 2006

Toni de la Torre

La classificació *persona amb intel·ligència límit*, també anomenada *borderline*, s'aplica a

persones que semblen instal·lades en una mena de zona intermèdia entre el que és *normal* i el que està *per sota del normal*. Però no són fàcils de delimitar. No tenen trets físics que els defineixen, encara que sovint poden ser reconeguts pel fet de semblar intel·lectualment *poc àgils, lents curts*, etcètera. Això sí, tots mostren un símptoma que revela i resumeix la seva anomalia: fracassen.

L'antropòloga Carlota Gallén presenta en aquest volum el resum de la seva investigació sobre persones

amb intel·ligència límit que ha desenvolupat amb la Universitat de Barcelona i intenta establir-ne els trets que els converteixen en un col·lectiu social.

En la recerca de l'origen de l'etiqueta científica *borderline* Gallén descobreix que el concepte es deu a la funció que volem atorgar a aquestes persones: ser una frontera, una barrera vivent que separa l'integrable de l'exclúsiu.

Llegint *Les fronteres de la normalitat* descobrim que la tasca dels *borderline*

és ser la terra de ningú, una franja indefinida la funció de la qual és assegurar que el pas entre el normal i l'anormal no sigui gaire abrupte: la tasca de garantir que aquests dos universos incompatibles mai no arribaran a fregar-se; vigilar que aquells que han estat expulsats o no admesos en el sistema social es mantindran en tot moment a una distància prudencial; evitar en tot moment que els *normals* i els *altres* puguin confondre's.

Gallén fa servir una aproximació científica als *bor-*

derline, però les seves investigacions no estan exemptes d'emocions ni de preguntes. Les seves paraules ens fan reflexionar sobre la necessitat que tenim de separar de manera tan cruel allò que considerem *normal* (nosaltres) del que no creiem que no ho és, i qüestiona aquest impuls. Des de l'ètica ens hauria de resultar terrible una divisió així, però la realitat és que tots l'executem, cada dia. És amb aquestes fronteres invisibles (humanes) que posem barreres per no contaminar-nos de l'anormalitat.